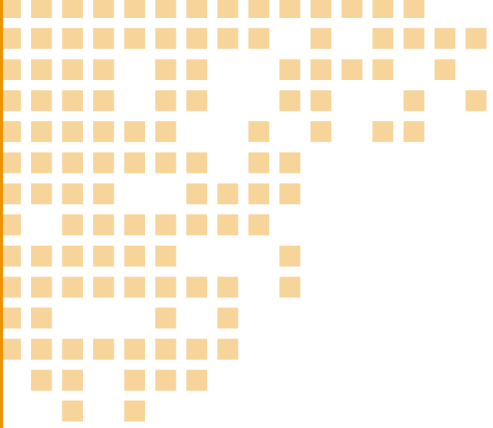


DEMANA
BANCAÈTICA



Enfoca els teus diners
Invitació a les finances ètiques

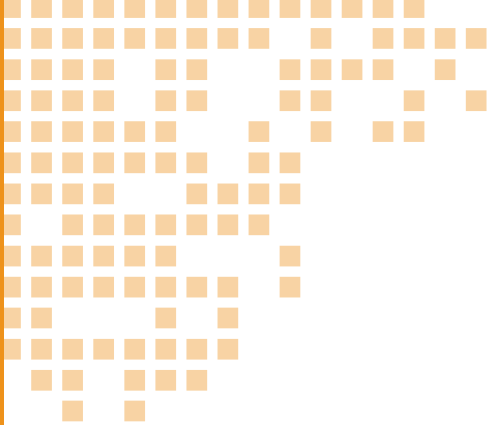


Índex

00	Presentació	06
01	Preguntes per a la reflexió	08
02	Com funciona el sistema financer?	10
	Què és un sistema financer	
	Activitats del sistema financer	
	L'economia financera	
	Els bancs, actors principals del sistema financer	
	Un actor extingit del sist financer: caixes estalvi	
03	Què són les finances ètiques?	17
04	Què aporten les finances ètiques?	19
05	A què dediquen els recursos les finances ètiques?	21
06	Quins són els principis ètics?	24
07	Què és una entitat de finances ètiques?	26
08	Com funciona la banca ètica?	28
09	L'impacte social de les finances ètiques	31
	El préstec en les finances ètiques	
	El Microcrèdit (quadret)	
	L'estalvi en les finances ètiques	
10	Quin sistema de finances ètiques hi ha a Catalunya?	36
11	Quines finances ètiques hi ha a nivell internacional?	41
12	Una conclusió i una crida a l'acció	43
13	Per aprofundir una mica més	44

Edició i Coordinació: Campanya Demana Banca Ètica
Autoria: FETS
A partir del document Invitació a les finances ètiques.
Preguntes i respostes (desembre 2010)
Maig 2013
Disseny: Ona Avilés
Impressió: El Foli Verd SCCL
Imprès en paper reciclat
Amb el suport de: Aj. BCN i Agència Catalana
de Cooperació al Desenvolupament





“Volem canviar el món però ens enfrontem a una gran paradoxa. He arribat a la conclusió que no sóc capaç de canviar el món, ni tan sols una part d'ell. Només tinc el poder de canviar-me a mi mateix. I si decideixo canviar-me a mi mateix, no hi ha força policial al món que m'ho impedeixi. La decisió depèn de mi, i si vull fer-ho, puc fer-ho. Però el punt més fascinant és que si jo canvio, pot ocórrer alguna cosa en conseqüència que condueixi a un canvi al món. Però tenim por de canviar. Sempre és més fàcil intentar canviar els altres. Sòcrates ens va cridar l'atenció: “coneix-te tu mateix”. Perquè sabia que l'ésser humà té por a conèixer-se. Sabem molt dels nostres veïns, però molt poc sobre nosaltres mateixos. (...)”

Espero que arribi el dia que cadascú de nosaltres sigui suficientment valent per poder dir amb tota honestedat: “sóc, i perquè sóc, em vaig tornar part de...” em sembla que aquest és el camí correcte a seguir si volem posar fi a una manera estúpida de viure.”

Manfred Max-Neef,

Desenvolupament a Escala Humana 1993.

00 Presentació

Des de la segona edició d'aquesta guia, l'any 2010, les finances ètiques han seguit una evolució molt positiva. S'han consolidat propostes de banca ètica amb accents diferents com el Triodos Bank o el Projecte Fiare, han seguit creixent les cooperatives de serveis financers ja existents, com el Coop57 o Oikocrèdit Catalunya i s'han creat i consolidat iniciatives orientades a resoldre necessitats de finançament de manera comunitària i solidària com les Comunitats Autofinançades (CAF) o Acció Solidària contra l'Atur. Des del món cooperatiu també s'han desenvolupat iniciatives encaminades a resoldre necessitats de fons propis com ara la creació de la SICOOP (Societat d'Inversió Cooperativa) i actors com el Crèdit Cooperatiu hi han col·laborat de manera significativa. Poc a poc s'ha anat consolidant el que des de FETS s'anomena el Sistema de Finances Ètiques a Catalunya i, per tal d'ajudar-hi, s'han creat iniciatives com l'Observatori de les Finances Ètiques o el segell d'assegurances ètiques i solidàries "EthSI". Tot plegat ens permet parlar d'un panorama molt més madur i divers del que teníem anys endarrere.

En aquesta nova edició de la guia volem mostrar-vos les alternatives existents, que han de seguir creixent i donar resposta a totes les persones i organitzacions que volen viure les seves relacions econòmiques de manera coherent amb els seus principis ètics.

L'evolució i el creixement del sistema de finances ètiques, especialment els darrers anys, han estat més significatius que mai. I això, entre d'altres motius, creiem que és degut a dos factors. Per una banda, l'evidència que les entitats financeres convencionals, amb la seva fixació per l'obtenció del màxim benefici, porten a terme la seva activitat de manera que en molts casos provoquen conseqüències negatives pel conjunt de la societat. Per l'altra banda, un augment de la presa de consciència per part de la ciutadania de gestionar amb responsabilitat els seus diners i que aquests puguin servir per generar conseqüències positives i ser un motor de desenvolupament social i econòmic.

Després de cinc anys immersos en una profunda crisi financera però també una crisi de dimensió política, social, mediambiental i de valors molta gent s'ha preguntat per primer cop, "què puc fer jo per canviar les coses?".

L'evidència de la crisi financera i del comportament poc ètic d'algunes entitats financeres convencionals, combinat amb l'explosió de moviments socials i ciutadans com el 15M han posat al centre del debat el paper que les entitats financeres han de jugar a la nostra societat.

Tots aquests factors han accelerat el coneixement i el creixement de les entitats de finances ètiques incorporant cada cop més persones, empreses i entitats que s'han decidit a fer el pas per a que els nostres recursos econòmics treballin en benefici d'una transformació social en positiu que s'albira imprescindible.

Esperem que aquesta guia ajudi a apropar-vos cap a les entitats de finances ètiques i, així, aconseguir que els nostres diners puguin servir per empènyer la societat cap a realitats més justes, sostenibles, solidàries i humanes.

01 Preguntes per a la reflexió

Els moviments socials fa anys que ens ajuden a qüestionar-nos el funcionament de la societat i els mercats en diferents àmbits. Fruit d'aquests qüestionaments han anat sorgit iniciatives de sensibilització i denúncia que posen els ulls en gairebé tots els àmbits de la nostra vida. I, a la vegada, també han anat sorgint propostes per consumir de manera més responsable. Poc a poc, la societat civil ha anat articulat, de forma participativa, projectes econòmics alternatius que segueixen processos de producció, comercialització i distribució més responsables amb l'entorn, en camps molt diversos.

Però tots aquests processos s'inicien amb una presa de consciència. En el nostre camí cap a un consum responsable ens convé reflexionar també sobre el que fem amb els nostres diners. Hem pensat a qui els deixem quan no els utilitzem?

T'has plantejat aquestes preguntes quan has triat una entitat financera?

- >> Comparteixes els valors que promou?
- >> Consideres que és transparent en les seves decisions?
- >> Amb quins criteris l'has d'escollir? Què implica aquesta elecció?
- >> Saps què fa amb els teus diners? A qui els presta?
- >> Poden ésser utilitzats per fabricar armes, contaminar el medi o vulnerar els drets humans?
- >> Penses que és lícit que una entitat financera (la teva?) pugui obtenir beneficis a qualsevol preu? Encara que finalment en destini una mínima part a activitats socials?

>> Creus que haver triat aquesta entitat financera va d'acord amb els teus valors?

>> T'agradaria en canvi que els teus diners poguessin col·laborar al desenvolupament de les persones i dels pobles?

>> Creus que els teus estalvis poden contribuir a canviar el sistema econòmic actual?

>> Com seria el teu banc ideal?

Preguntes com aquestes cada vegada ens les fem més persones. Cada vegada estem més interessades a saber quines són les conseqüències immediates i finals, de les nostres decisions econòmiques. I no només a conèixer-les sinó a prendre-hi un paper actiu i intervenir-hi. En aquest sentit, un pas important és la de relacionar-nos amb la banca d'una manera diferent a com ho hem fet fins ara: no només com a persones consumidores responsables qüestionant el que fan amb els nostres diners sinó també com el que som, ciutadania que exercim els nostres drets i obligacions cíviques també en l'àmbit econòmic, el que significa participar de les iniciatives que l'economia solidària ens proposa i, a més, orientar el nostre consum cap als seus productes. Les finances ètiques dins d'aquest mercat creixent d'una economia més social i solidària, funcionen com a canalitzadors de l'excedent dinerari que no utilitzem en el nostre dia a dia.



02 Com funciona el sistema financer?

La realitat ens mostra que les desigualtats econòmiques entre persones i països cada vegada són més grans. El sistema financer té un pes enorme en la configuració del món actual i, de retruc, sobre la situació i possibilitats econòmiques de cadascú de nosaltres.

Què és un sistema financer?

És un conjunt d'institucions, mitjans i mercats que canalitzen l'estalvi de les persones i entitats cap als prestataris, que són persones o entitats que necessiten finançament. En no coincidir les persones estalviadores i les inversores sorgeixen els intermediaris, que fan la funció de posar-los en comunicació.

El sistema financer comprèn:

- >> Els instruments financers (diners, accions, ...)
- >> Les institucions financeres (bancs, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit ...)
- >> Els mercats financers (borsa, derivats...)

Les autoritats econòmiques intervenen i controlen tots els intermediaris financers, teòricament, mirant de garantir-ne un correcte funcionament.

El sistema financer recolza, i en molts casos propicia i impulsa, l'actual ordre econòmic internacional. Precisament aquest (des)ordre econòmic que cada vegada més persones ens qüestionem i mirem de canviar. I ho fa amb els nostres recursos, ja sigui com a persones estalviadores, com a endeutades i, de vegades

també, com a propietàries directes (a través de la compra d'accions) o indirectes (contractant fons d'inversió) d'institucions financeres.

Principals activitats del sistema financer

La funció de les institucions financeres és la mediació en les operacions financeres, és a dir, captar estalvi i concedir préstec. Les operacions bancàries poden ser:

Passives: és la captació per part del banc de recursos. Les persones clientes i accionistes lliuren al banc diners o altres béns tangibles. Des del punt de vista passiu el banc és el seu deutor.

Actives: constitueixen les inversions o la utilització dels recursos obtinguts en les operacions passives. Una part d'aquests actius es destinen a la concessió de préstecs, de manera que des del punt de vista actiu els clients i clientes són deutores del banc.

A més de dedicar-se al finançament, les entitats financeres ofereixen altres serveis que acaben essent una de les seves principals fonts d'ingressos: facilitar cobraments i pagaments, custòdia de valors,

Els bancs en el nostre país són el principal i més conegut actor en el sistema financer, però no en són l'únic. Les borses, les societats de garantia, les societats de capital risc, el món assegurador, entre d'altres, formen també part activa del sistema financer.

Les entitats financeres tradicionals són un dels principals pilars del sistema econòmic actual: protagonitzen de manera singular el procés de concentració del capital que genera una distribució injusta i creixent de la riquesa. Els bancs

canalitzen quantitats ingents de diners que els atorguen gran poder per marcar el rumb de l'economia. El seu poder és enorme i, per tant, com utilitzin els bancs aquest poder serà clau per veure quin desenvolupament econòmic tindrem. Simplificant, però per donar una imatge del que volem dir, podem pensar que avançarem cap un món on la riquesa estigui més ben repartida si els bancs inverteixen o donen crèdits a empreses que treballen per donar feina a persones desocupades i, en canvi, avançarem cap un món amb més conflictes i morts, si els bancs col·loquen els diners dels seus accionistes i estalviadors a la indústria armamentística.

Aquesta reflexió ens porta a una nova pregunta:

Com decideixen els bancs quina proporció del seu actiu inverteixen en un lloc o altre? Sota quins criteris decideixen?

Per ajudar a entendre-ho ens ho hem de mirar des dues perspectives:

>> Què volen les persones propietàries d'un banc?

Són propietàries d'un banc totes aquelles persones que tenen com a mínim una acció. Per què ha comprat una acció, en comptes de deixar els diners en un compte corrent o obrir un dipòsit? La resposta més generalitzada és que es compra una acció quan hi ha l'expectativa de guanyar-hi més diners que amb un dipòsit. I aquesta expectativa es pot complir participant dels guanys del banc a final d'any (dividends) o revenent l'acció a un preu més car del que l'ha comprat. Per tant, els i les accionistes d'un banc acostumen a voler treure més rendiment dels seus diners del que obtindria posant-los en un altre lloc i pressionen l'entitat per tal de que així sigui.

>> Què vol la direcció del banc?

En els bancs, direcció i propietat rarament van lligades. Un dels processos que va caracteritzar el salt d'una societat econòmica feudal a una de capitalista va ser justament la separació d'ambdues coses. Progressivament, s'ha anat especialitzant i professionalitzant la gestió, i la propietat s'ha anat desvinculant del dia a dia de l'empresa. Amb aquest procés, la gestió guanya en competències però orienta la seva feina únicament i exclusiva a donar resposta a la principal inquietud que ha

fet que la propietat contractés la gestió a nivell professional: millorar el rendiment econòmic de l'empresa. Aquesta separació del dia a dia de l'empresa s'incrementa a mesura que passen els anys. Sovint qui té una acció d'un banc no és directament una persona particular sinó un fons d'inversió, propietat d'un fons de pensions, en el que participa una empresa que és propietat d'un fons d'inversions, d'un banc que... i al final de tota la cadena poden aparèixer els i les particulars. De vegades una persona particular amb una gran fortuna i d'altres vegades algú de nosaltres que va contractar un producte que ens va vendre el nostre banc. Així doncs, al final d'aquesta cadena, ens trobem amb una persona propietària indirecta d'un banc que difícilment entén altra cosa que l'augment o la disminució del valor de la seva inversió. I per això l'objectiu gairebé únic acaba essent que els diners de les accions creixin. Massa sovint, a qualsevol preu.

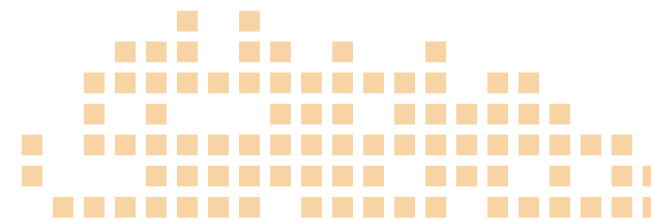
Queda força clar doncs que amb aquest funcionament els bancs només poden tenir un criteri per a decidir on invertir: el criteri del màxim benefici. Això és el que porta les entitats financeres a especular de forma desmesurada i a invertir, per exemple, en l'indústria armamentística, en projectes que perjudiquen greument l'entorn social o mediambiental o en projectes que vulneren els drets humans en algun indret del món.

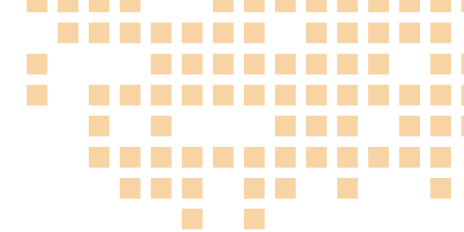
Vist això, més enllà de judicis de valor sobre l'actuació de bancs, banquers i propietàries, el que sembla evident és que el sistema falla o pot millorar significativament en tres aspectes:

>> La distància entre propietat i gestió afavorida per l'aparició de llargues cadenes d'intermediaris, que des-reponsabilitza la propietat de les conseqüències de l'activitat empresarial que posseeix de forma directa o indirecta.

>> La proporcionalitat entre capital i capacitat de decisió que propicia el procés d'acumulació de capital i, per tant, una mala distribució de la riquesa.

>> La possibilitat d'utilitzar els bancs com un instrument d'inversió financera (un fi per guanyar diners) en comptes d'un sistema de concertació entre excedents d'estalvi i demandants de diner (un mitjà).





L'economia financera

Entenem per economia financera l'administració dels instruments financers, és a dir dels diners i d'altres productes financers, com el deute públic, els bons o les accions.

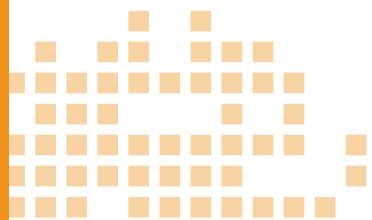
En aquest àmbit, en determinats casos, algunes persones i/o institucions poden cercar beneficis en els diferencials de tipus d'interès o en les oscil·lacions de cotització de les accions a les borses, siguin o no conseqüència de la realitat productiva que hi hagi al seu darrere. Per posar dos exemples. Simplement especulant amb els diferencials de guany, sense produir cap bé ni servei ni generar valor afegit, n'obtenen un marge.

L'economia financera pot propiciar que les empreses, per tal que les seves cotitzacions a borsa no caiguin, hagin de preocupar-se de la seva imatge i dels resultats a curt termini, tant o més que del seu creixement o consolidació a llarg termini.

Podem caure en l'error de pensar que aquests moviments especulatiu són anecdòtics, però en realitat, suposen més del 80% de les transaccions financeres al món. Per tant, incidir-hi resulta de vital importància si volem canviar alguna cosa en els mercats financers.

Els bancs, actors principals del sistema financer

Un banc és una societat mercantil que té com a funció la mediació en les operacions financeres. Els bancs estan dirigits per la junta general d'accionistes, en la qual cada acció té dret a un vot. Per tant a major nombre de participacions, major capacitat de decisió. El negoci bancari és una activitat encaminada a obtenir lucre i, en conseqüència, la rendibilitat econòmica és el seu primer objectiu. Les persones accionistes i propietàries de la societat, reben el benefici que aquesta obtingui.



Un actor extingit del sistema financer: les caixes d'estalvi

Un actor importantíssim del sistema financer fins als darrers anys han estat les caixes d'estalvi. Per la majoria de la població les caixes han estat entitats financeres amb una important vocació social. Històricament, el paper de les caixes fou el d'universalitzar els serveis financers a la població i destinar una part important dels beneficis a la seva obra social.

Però en el període comprès entre el 2009 i el 2012 la immensa majoria de caixes d'estalvis han desaparegut immerses en un procés de reestructuració financera a l'estat espanyol. Aquest procés, anomenat de "bancarització" de les caixes d'estalvi, ha convertit gairebé totes les caixes d'estalvi en bancs, ja sigui de manera individual, agrupada o per absorció d'una altre entitat bancària.

Podríem dir que aquest darrer pas ha estat la culminació d'un procés iniciat ja fa algunes dècades. Immerses en un món com el financer, que ha experimentat un creixement desorbitat i molt per sobre de l'evolució de l'economia real, les caixes d'estalvis sembla que hagin oblidat els seus orígens i s'hagin deixat arrossegar per un objectiu de creixement que ha passat per davant de tot. Els canvis en la normativa també han contribuït de manera decisiva a la migració del model original de les caixes fins a l'actual. Des del canvi radical que va suposar el decret Fuentes Quintana (2290/1977), que equiparava l'operativa de les caixes d'estalvis a la dels bancs, passant pel decret 1582/1998, que en permetia l'expansió territorial, entre d'altres. A poc a poc, el marc legal ha permès a les caixes d'estalvis passar de ser entitats petites, lligades al territori i a uns serveis específics poc vinculats a l'economia especulativa, a veure-les lluitant amb els bancs per liderar el sector. L'argumentació bàsica era que per sobreviure s'ha de ser gran i per això han hagut de convertir-se en bancs. Els experts ens diuen que és l'única sortida possible. Però l'única sortida cap a on? Cap a la consolidació o cap a la pèrdua del model de les caixes d'estalvis?

Font: Informe "Caixes d'estalvis i desenvolupament al Sud"
Informe elaborat per SETEM, FETS i l'ODG (2011)

03 Què són les finances ètiques?

Al llarg del temps, el malestar social envers les pràctiques de les entitats financeres s'ha anat consolidant, fins al punt de generar moviments que en denuncien les males pràctiques i concentren les seves crítiques en alguns aspectes com els següents:

>> La necessitat que tenen les entitats financeres d'incrementar de forma continuada els seus beneficis, ja que això provoca un tractament agressiu envers les persones clientes, per captar el seu estalvi, o el cobrament de comissions desmesurades.

>> La manca d'interès a donar crèdits o a invertir en projectes d'economia social i solidària, on l'objectiu no és guanyar diners sinó aconseguir unes condicions de vida digna per a totes les persones.

>> La intermediació financera s'ha allunyat massa de la resolució d'una necessitat social per passar a convertir-se gairebé exclusivament en un negoci molt lucratiu.

>> La manca de transparència en la seva operativa.

>> El paper de les institucions financeres privades en el deute extern. La importància quantitativa del deute extern dels països empobrits, i cada cop més d'alguns països europeus, amb la banca privada és molt gran malgrat que difícil de quantificar per la opacitat que en aquesta matèria mantenen dels bancs privats i els mercats financers. Bona part del deute extern total està en mans d'entitats financeres privades.

>> La forta capacitat de pressió econòmica que tenen i exerceixen, ja sigui per la participació a lobbies, o mitjançant participació directa (en la propietat) i indirecta (a través de la publicitat) als mitjans de comunicació i en empreses de serveis.

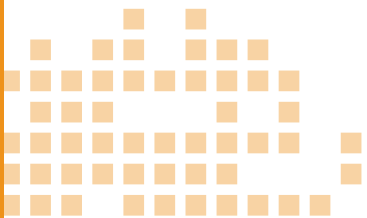
Com a resposta a la situació anterior i partint de la premissa que els diners han d'estar al servei de les persones neixen les finances ètiques.

En aquesta direcció, les finances ètiques aglutinen persones i organitzacions de l'economia social i solidària amb l'objectiu de superar la dicotomia entre benefici social i benefici financer i ens ofereixen la possibilitat de sumar-nos-hi i fer treballar els nostres diners per aconseguir que un altre món més just sigui possible.

Depenent de les decisions que prenguem respecte els nostres diners potenciem un determinat tipus d'economia. En aquest sentit, les finances ètiques són una eina de cooperació al desenvolupament, una forma de consum responsable i una via de transformació de l'actual sistema econòmic internacional. I ho són per tres camins:

- >> L'actiu, mitjançant la seva pròpia activitat finançant projectes transformadors.
- >> El passiu, en tant que retiren fons dels circuits financers tradicionals.
- >> El treball de sensibilització, perquè poc a poc va obrint forat, qüestionant el sistema i plantejant alternatives.

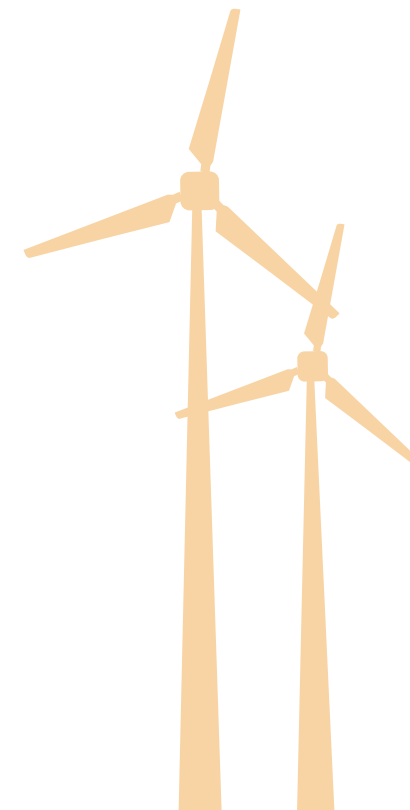
Les finances ètiques ofereixen, en definitiva, una alternativa al sistema financer tradicional en coherència amb el pensament de les persones que opinem que el món actual és profundament injust i que cal fer-lo més equitatiu i sostenible.

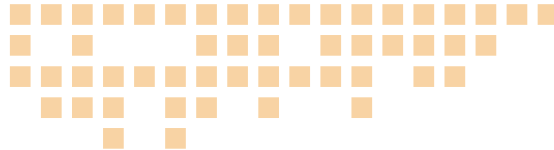


04 Què aporten les finances ètiques?

Les finances ètiques incorporen una perspectiva ètica al conjunt del procés de finançament. Aquest és un canvi transcendental, ja que l'adopció de criteris ètics orienta tota l'activitat financera de l'entitat i aquesta s'acaba enfocant cap a la maximització de l'impacte social positiu que pot assolir.

Les finances ètiques són un fenomen d'abast mundial que basa la seva força en la seva senzillesa: quelcom tan simple com incorporar l'ètica a les decisions diàries d'estalvi i d'inversió pot tenir un gran efecte transformador. Sabent on van els nostres estalvis podem influir en quins tipus d'activitats es financen i, per tant, quin tipus de societat estem construint.





FETS: Finançament Ètic i Solidari

És una associació que va néixer l'estiu de 1999 i que aplega al voltant de 50 organitzacions catalanes del tercer sector i l'economia social i solidària, interessades per la promoció de les finances ètiques a Catalunya.

Les seves línies d'actuació:

>> La **sensibilització** i difusió sobre l'ús ètic, responsable i solidari dels diners.

>> La **promoció** de les entitats financeres que ja ofereixen instruments de finançament ètic a Catalunya i a la resta de l'estat espanyol.

>> La **interlocució** amb les administracions públiques i altres actors socials.

>> La **generació de coneixement** i informació, estudis i anàlisis de temes rellevants al voltant de les finances ètiques.

>> L'articulació i la **construcció d'un sistema financer ètic** que ofereixi instruments financers específics i serveis financers amplis que estructurari, enforteixi i faciliti l'expansió del projecte de les finances ètiques.

Més informació a www.fets.org

05 A què dediquen els recursos les finances ètiques?

Una característica essencial de les finances ètiques, en tant que finances, té a veure amb els criteris de selecció dels projectes als quals destina els seus préstecs. Cada entitat defineix els seus criteris en la seva política ètica i aquests són els que marquen el perfil o l'especialització de l'entitat.

Hi ha dos conjunts de criteris que les finances ètiques tenen en compte, els anomenats negatius i els positius.

Els **criteris negatius**, que foren els primers que s'introduïren, consisteixen simplement en evitar invertir en determinades operacions. En general les finances ètiques no inverteixen ni financen activitats com:

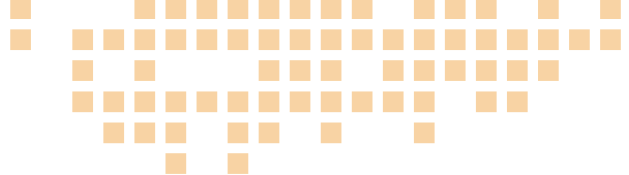
- >> Producció i venda d'armament.
- >> Producció i venda de tabac.
- >> Producció i venda de pornografia.
- >> Producció i oferiment d'empreses de joc.
- >> Subministrament a l'exèrcit.
- >> Explotació laboral.
- >> Explotació infantil.
- >> Experimentació amb animals.
- >> Destrucció del medi.
- >> Agricultura amb manipulació genètica.



- >> Producció d'energia nuclear.
- >> Destrucció de la capa d'ozó.
- >> Tala de boscos tropicals.
- >> Utilització de fusta tropical com a matèria primera.
- >> Mineria amb alta contaminació i residus.
- >> Grans plantacions en els països del Sud, amb nefastes conseqüències laborals i ambientals.
- >> Deslocalització industrial a països del Sud amb pràctiques d'explotació laboral.
- >> Comportament comercial i publicitari tendencios i manipulador dels consumidors.
- >> Discriminació salarial entre directius i treballadors.
- >> Recolzament a règims polítics dictatorials.
- >> Especulació financera.
- >> Evasió d'impostos i paradisos fiscals.
- >> Monopolis econòmics.
- >> Comerç de drogues i màfia.

Els **critèris positius** pretenen ser molt més constructius i anar més enllà de l'exclusió per tal de definir cap a on es volen dirigir els esforços:

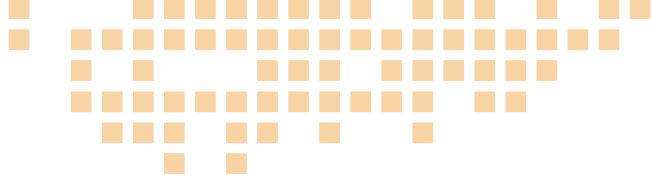
- >> Manufactura de productes positius: ambientals, biològics, de



control de la pol·lució, de reducció despesa energètica, educacional i de productes elaborats per col·lectius socials en règim d'inserció laboral.

- >> Adopció de polítiques ambientals en l'empresa. Reducció de la despesa energètica.
- >> Respecte a la biodiversitat.
- >> Recolzament al desenvolupament comunitari i local.
- >> Igualtat d'oportunitats de gènere, presència de dones en càrrecs directius i tractament igualitari dels treballadors.
- >> Relació de l'empresa amb la comunitat que l'acull.
- >> Implicació de l'empresa en l'educació i la formació dels treballadors i les famílies.
- >> Relació de l'empresa amb els sindicats i amb les demandes laborals.
- >> Transparència en la gestió econòmica i financera.
- >> Suport a iniciatives d'empreses o projectes ambientals.
- >> Suport a iniciatives de comerç just i consum responsable.
- >> Transferència de tecnologia a països empobrits.
- >> Respecte als Drets Humans i activitats que els respectin en països on es vulneren.

L'ètica no té només a veure amb la destinació dels fons que una entitat financera socialment responsable administra. Aquest és un paràmetre determinant; però hi ha altres valors també crucials i que les finances ètiques tenen presents. Són els que t'expliquem tot seguit.



06 Quins són els principis ètics?

Endinsar-se en la definició d'ètica és quelcom molt complex, i constant objecte d'estudi al llarg de la història del pensament. Tanmateix des de la perspectiva de les finances ètiques s'estableix l'ètica a partir d'uns quants paràmetres assequibles. Aquests poden resumir-se en un: l'impacte social positiu de la seva activitat.

Roger Sunyer¹ enumera cinc principis que podem situar en la base de les finances ètiques.

Principi d'Ètica Aplicada: l'ètica com un procés de reflexió contínua en l'aplicació dels criteris d'inversió i concessió de crèdits.

Principi de Coherència: fer servir els diners de forma coherent amb els nostres valors.

Principi de Participació: la presa de decisions s'efectua de forma democràtica. No es tracta tan sols que els socis votin si no que han de poder participar en la definició de les polítiques bàsiques de l'entitat, incloent els criteris ètics que s'han de mantenir.

Principi de Transparència: cal oferir informació regular i pública de totes les activitats i de les seves conseqüències.

Principi d'Implicació: les entitats de finançament ètic han d'anar més enllà dels criteris negatius i han de definir la seva política d'inversió seguint criteris positius per tal de transformar la societat.

Els principis ètics tenen, com es pot veure, implicacions en les entitats que van molt més enllà de l'ús dels fons que administren.

Són principis que recorren i marquen profundament l'entitat, no tan sols la seva

¹ ROGER SUNYER (2002), Principis de banca ètica, El Butlletí de Fets, núm. 5

activitat, sinó també la seva actitud i compromís.

A aquests principis, la profunditat dels quals és ja molt significativa, s'hi uneix el que podríem anomenar **principi transversal**: els criteris ètics han de ser presents en totes i cadascuna de les activitats de l'entitat financera ètica.

Per a una entitat financera ètica la consecució d'aquests objectius no és quelcom accessori ni eventual sinó que és la seva raó de ser, és una finalitat present de manera constant en tota la seva activitat. És a dir, ser ètic significa ser-ho a tot nivell.



07 Què és una entitat de finances ètiques?

Entre les entitats financeres ètiques trobem una gran varietat d'iniciatives. Es parteix de la convicció que una sola entitat financera ètica és insuficient i per tant és positiu que per afrontar problemàtiques i necessitats diverses s'articulin diferents respostes.

Per això trobem des d'esferes més informals com són grups de persones que s'organitzen a través de l'autofinançament i l'autogestió, fins a esferes més formals representades per les iniciatives bancàries. Entremig, hi ha figures com fundacions i cooperatives de serveis financers. Aquest ventall divers d'iniciatives pretén oferir un conjunt de solucions diferents per un conjunt de necessitats diferents, construint conjuntament el sistema financer ètic

Entre les entitats financeres ètiques trobem:

>> Un banc ètic és simplement un banc que aplica en la seva activitat els criteris ètics que anteriorment hem mencionat. Podem afirmar que un banc ètic és una entitat de finances ètiques que opta per treballar en el marc de la banca regulada i, per tant, amb una llicència bancària atorgada pel banc central, amb una supervisió constant per part de les autoritats monetàries, amb un capital social mínim, etc.. No tots els projectes de finances ètiques tenen com a vocació esdevenir un banc. Ser un banc pot donar avantatges a l'hora d'oferir determinats productes, a l'hora de garantir les aportacions fetes..., però per altra banda dificulta la concessió de préstecs en cas de manca de garanties o pot suposar processos més burocràtics. Per tant la complementarietat de propostes, unes bancàries i unes no estrictament bancàries, és la que permet donar les millors respostes a diferents necessitats.

Un banc ètic és doncs estrictament un banc i això significa que ha de ser capaç d'assegurar el retorn dels seus fons als dipositants, i que ha de poder garantir la seva pròpia continuïtat. És a dir, ha de ser viable com a banc i invertir en projectes que també siguin viables econòmi-

cament i que ofereixin garanties de retorn dels préstecs.

>> Un altre actor destacat són les cooperatives de serveis financers ètics i solidaris. Aquestes entitats són complementàries a l'oferta bancària ja que per la seva condició de cooperatives no poden oferir serveis a tercers ja que només treballen amb els seus socis. També, la seva condició jurídica implica que no poden oferir els serveis financers típics de la banca minorista. Per altra banda, la capacitat d'autogestió i de prendre les pròpies decisions és més gran que en una entitat bancària i d'aquesta manera poden decidir, per exemple, la seva política de tipus d'interès o els avals i garanties que s'estableixen per a la concessió de préstecs i d'aquesta manera es poden superar les rigideses que les entitats bancàries molts cops es veuen obligades a complir seguint les regulacions i normatives vigents.

Però el sistema financer ètic és encara més divers i addicionalment a les iniciatives formals ara explicades, existeix un ventall d'entitats molt més locals i petites que, des d'un prisma informal i d'autogestió absoluta intenten solucionar altres necessitats financeres. Es tracta de posar en contacte grups reduïts de persones per tal de poder solucionar necessitats financeres que, des de les estructures més formals, no es poden satisfer.





08 Com funciona la banca ètica?

La banca ètica i la banca tradicional no tan sols es diferencien en el què fan, sinó també en com ho fan. Hi ha productes, operacions, mercats, actituds en els quals, per pròpia voluntat i decisió, la banca ètica mai entrarà. Igualment la manera de fer és també substancialment diferent, el com també varia.

>> Les persones que tenim els estalvis a la banca ètica som considerades quelcom més que consumidores. Això comporta tenir més informació sobre els productes i serveis: sobre els riscos en cas d'existir, el destí dels diners, la informació rigorosa sobre els guanys que s'obtenen, etc. En definitiva implica no "col·locar" productes sinó "oferir-los".

>> Els mitjans que utilitza la banca ètica són coherents amb els seus objectius. És a dir, si treballen lluitant contra la pobresa han de ser austers en els seus mitjans i si treballen per la regeneració mediambiental no poden ometre la necessitat de reduir al màxim el seu consum de paper, energètic, etc.

>> Promouen la participació directa dels socis i les sòcies en les decisions del banc. Per això és necessària la transparència en les decisions, l'eliminació d'intermediaris en la composició del capital i l'establiment de mecanismes que facilitin el contacte quotidià entre les persones sòcies i l'equip professional del banc. En aquest sentit es pot assimilar al concepte de banca descalça perquè trepitja el terreny, és comunitària i comprèn les situacions perquè la realitat del territori forma part de la seva base social.

>> La banca ètica valora de forma independent l'impacte social i ambiental del projecte a finançar. Els responsables de promoure un préstec o de mesurar el risc de l'operació no poden ser els mateixos que els que mesuren el seu impacte social i ambiental.

>> El banc ètic que detecta un projecte socialment interessant, s'implica en la seva dinàmica i intenta aportar solucions més a mida de les seves necessitats, incloent el treball conjunt en la recerca de garanties si aquestes no existeixen a priori.

Per altra banda, la banca ètica acostuma a tenir menys excedent econòmic que la banca tradicional. Hi ha diversos motius:

>> La banca ètica eludeix determinats sectors i inversions que solen ser altament rendibles des del punt de vista monetari, ja que molts d'aquests negocis acostumen a ser socialment irresponsables.

>> La proximitat de la banca ètica amb els projectes que finança i els seus promotors, així com amb les persones vinculades, és netament superior al de la banca tradicional. Es crea un clima de confiança basat en el coneixement interpersonal i en els valors compartits, però això implica costos d'intermediació sovint superiors.

>> La banca ètica inverteix l'estalvi recollit a finançar l'economia real i productiva i no en economia especulativa. De manera que no treu els rendiments que la banca tradicional obté de l'activitat d'especular (comprar actius per vendre'ls a preus més cars).

>> Els preus –comissions– que les banques ètiques cobren s'ajusten al seu cost real. Per tant normalment són menors que els que apliquen les entitats financeres tradicionals.

>> La banca ètica no aplica condicions preferents a les persones amb poder adquisitiu diferent (el que sol fer la banca d'inversió) de manera que té més dificultats per atreure majors volums. La gestió de petits estalvis de moltes persones comporta més despeses de gestió que la gestió de grans fortunes. En aquest sentit diem que és més una banca minorista o artesanal.

A banda d'aquestes diferències substancials, n'hi ha d'altres d'operatives també rellevants.

La banca ètica pot oferir els mateixos serveis bancaris (comptes corrents, dipòsits o targetes) i els mateixos mitjans que una banca tradicional (internet, telèfon, etc). Malgrat tot, les banques ètiques adequen aquests serveis i mitjans a les seves finalitats i això fa que sovint els utilitzin o els ofereixin de manera diferent. Per exemple, un banc ètic en fase d'implantació pot passar anys sense oferir comptes corrents perquè amb altres productes ja aconsegueix els recursos necessaris per finançar tota la demanda de préstecs que té. O per exemple, una banca ètica pot tenir targetes de crèdit però no tenir la seva pròpia xarxa de caixers i utilitzar-ne una de genèrica.

En essència, l'operativa d'un banc ètic és similar a la d'un banc tradicional. Ambdós financen, és a dir, recapten fons de qui és capaç d'estalviar-ne i en deixen a qui en necessita per tirar endavant un projecte. La diferència es troba doncs en els valors i els objectius que es persegueixen. La banca ètica busca uns objectius totalment diferents i per això utilitza els mateixos mitjans però d'una altra manera.

09 L'impacte social de les finances ètiques

Les entitats financeres ètiques tenen, per vocació, un impacte social positiu i és per això que les beneficiàries i beneficiaris de la seva activitat no són tan sols les persones que en són clientes, siguin estalviadores o receptores de crèdit, sinó que ho és també el conjunt de la societat.

L'impacte social positiu de les entitats financeres ètiques arriba per dues vies paral·leles:

>> D'una banda pel fet de recolzar projectes que tenen efectes de millora en el seu entorn o en la comunitat que els acull.

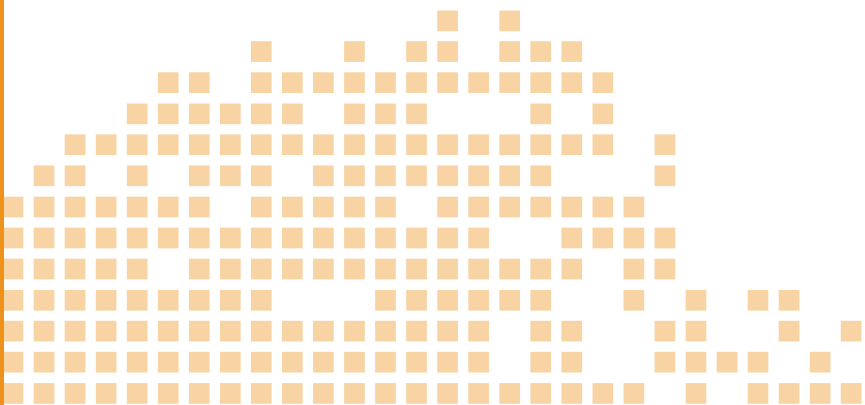
>> I d'altra banda ofereix una alternativa al sistema financer tradicional per a les persones i entitats que volen que els seus estalvis es moguin en sintonia amb la seva manera de pensar.

El préstec en les finances ètiques

Les finances ètiques inverteixen en projectes que tenen un benefici directe i clar en l'entorn i la comunitat. Per exemple, Triodos Bank ofereix la possibilitat als seus clients i les seves clientes de dirigir les seves inversions cap a activitats que milloren el medi ambient com les energies renovables, l'agricultura ecològica, la bioconstrucció, el turisme sostenible, etc.

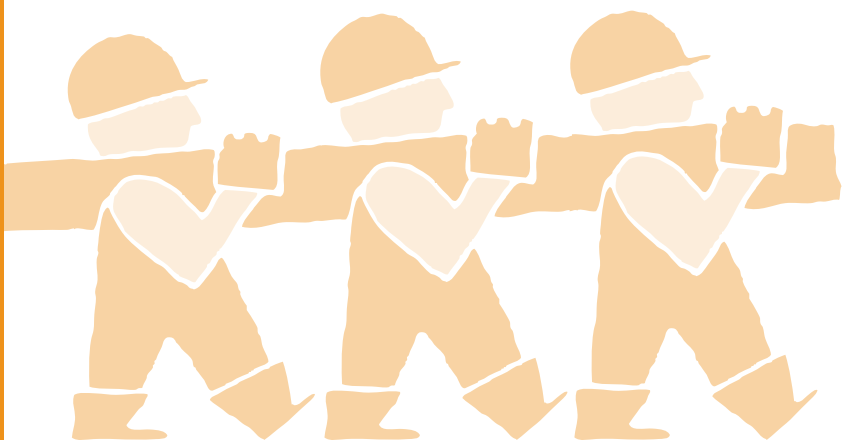
Altres entitats financeres, com Coop 57 i FIARE, recolzen principalment projectes vinculats a l'economia solidària i el tercer sector. I entitats com Oikocredit, financen projectes de desenvolupament, creació d'ocupació i generació de riquesa a països empobrits.

Alguns exemples de crèdits concedits per entitats financeres ètiques amb presència a Catalunya podrien ser:



Client	Sector	Entitat Financera
Batabat	Cooperativa cultural	Coop57
Fundació Formació i Treball	Inserció laboral	Fiare
Moltacte	Inserció laboral	Fundació Acció Solidària Contra l'Atur
Coope Llano Bonito	Cooperativa cafè	Oikocredit Int.
Ecoaliment	Productes ecològics	Triodos

Hi ha també entitats financeres ètiques com Acció Solidària contra l'Atur que financen projectes econòmics impulsats per persones en risc d'exclusió social. La fórmula més habitual de fer-ho són els microcrèdits, però no és l'única.



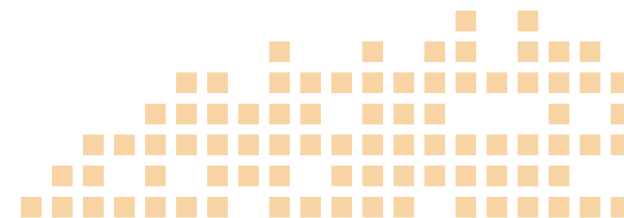
Els microcrèdits

Així com nosaltres ho entenem, els microcrèdits són crèdits de petit import que s'atorguen a persones sense alternativa laboral que no ofereixen garanties reals de retorn. Han esdevingut un instrument de finançament ètic molt important perquè permeten:

- >> Combatre l'exclusió social i financera
- >> Crear llocs de treball

Els avals i les garanties exigides per les entitats financeres tradicionals acostumen a ser la principal barrera d'accés al crèdit per moltes persones. Els microcrèdits es poden concedir sense cap aval o simplement amb avals de caràcter tècnic (la viabilitat del projecte) o personal (recolzament de la comunitat a la persona que promou el projecte) i no patrimonial. Gairebé sense excepció els microcrèdits es dediquen a la inversió i no pas al consum. A partir del microcrèdit moltes persones poden fer realitat projectes que els permetin generar ingressos i que els facilitin l'autoocupació i fins i tot de vegades la creació de un o més llocs de treball.

Avui en dia hi ha moltes institucions de banca tradicional que fan o han fet mal ús de la paraula microcrèdit per descriure simplement els finançament a persones emprenedores encara que per atorgar-los demanin avals i/o garanties reals.



En resum el Sistema de Finances Ètiques ofereix finançament:

>> A persones que la banca convencional exclou i a les iniciatives econòmiques que treballen per a generar els recursos econòmics que aquestes necessiten. Els avals patrimonials que la banca tradicional demana per a aconseguir un crèdit exclouen directament a molta gent i entitats. Col·lectius de persones en la pobresa, aturades, immigrants, persones en perill d'exclusió social..., queden directament fora dels circuits bancaris tradicionals i això perpetua la seva situació d'exclusió.

>> A les cooperatives.

>> Als productors/es i distribuïdors/es de comerç just.

>> A les fundacions, a les entitats socials i a les ONG que necessiten anticipar subvencions o que realitzen una activitat econòmicament sostenible i necessiten realitzar inversions.

>> A la producció d'agricultura o ramaderia ecològica i a les cooperatives que distribueixen aquests articles.

>> A les empreses d'inserció laboral.

>> A les empreses que treballen responsablement en sectors com el consum responsable, la reducció del consum energètic o la producció descentralitzada d'energies renovables per autoconsum.

>> A les organitzacions d'ajuda mútua (no les mútues privades).

>> A les organitzacions ciutadanes que promouen el consum compartit o col·lectiu (cooperatives de cessió de dret d'ús d'habitatge, car-sharing, etc)

>> I a un llarg i creixent etcètera.

Segons el baròmetre de l'Observatori de les Finances Ètiques les entitats de finances ètiques de l'Estat havien prestat l'any 2012 més de 700 milions d'euros.

L'estalvi en les finances ètiques

Les finances ètiques proporcionen vies perquè els estalvis de la gent que vol afavorir l'economia social i solidària arribin fins a aquests projectes. També contribueix a que les persones inversores prenguin decisions actives respecte a la destinació dels seus diners, promovent la participació.

Els estalviadors i estalviadores ètiques són persones sensibilitzades per temes socials i ambientals que volen que els seus diners serveixin per activitats coherents amb els seus valors.

Som moltes les persones que pensem que el sistema econòmic actual està produint la desigualtat social i volem una alternativa a la banca tradicional. No estem plantejant que els estalviadors i estalviadores ètiques hagin de tenir grans quantitats de diners estalviats; es tracta que encara que sigui en petites quantitats, entre moltes es contribueixi a la consolidació de les finances ètiques. En les finances ètiques la qualitat és important, i és per això que les entitats financeres ètiques valoren tant o més créixer en nombre d'impositors que créixer en l'import de les imposicions.

Segons l'Observatori de les Finances Ètiques, l'any 2012 aquestes entitats havien recollit uns 915 milions d'euros d'estalvi a l'Estat.



10 Quin sistema de finances ètiques hi ha a Catalunya?

Al nostre país des de fa temps hi ha entitats que ofereixen diferents serveis de finançament ètic.

La forma jurídica que prenen aquestes entitats és molt diversa, des dels grups de persones que estalvien i es presten mútuament, sense cap forma jurídica, fins a la cooperativa de serveis, la cooperativa de crèdit, la fundació o algunes societats mercantils. Algunes treballen amb l'estricta supervisió de les autoritats monetàries i recullen estalvi que queda garantit pels fons públics de garantia de dipòsits, d'altres recullen diners basant la garantia de retorn en la confiança que les seves persones sòcies es tenen entre elles.

En la mesura que les entitats financeres ètiques que operen a Catalunya estan relacionades entre elles i treballen conjuntament en la promoció de les finances ètiques al nostre país, podem parlar de l'existència d'una **Sistema de Finances Ètiques a Catalunya**.

Cadascuna d'aquestes entitats té les seves especificitats i opera exclusivament des de la perspectiva ètica que cadascuna d'elles ha triat. És especialment interessant veure com el conjunt de respostes provinents de les finances ètiques miren de complementar-se a l'hora de resoldre les necessitats de finançament que van sorgint en la societat que volen ajudar a transformar.

>> Comunitats autofinançades – CAF

Sense tractar-se d'entitats financeres pròpiament dites, les CAF agrupen persones amb un vincle de confiança que els uneix per tal que puguin resoldre de forma col·lectiva una problemàtica creixent: l'exclusió financera.

Segurament amb un origen vinculat a les tontines africanes, el model de les CAF recupera l'esperit mutualista i de cooperació per mirar de fer front a les petites necessitats de finançament que poden tenir les persones i que difícilment troben resposta en el sector financer tradicional.



Arreu del món n'hi ha centenars de milers en funcionament, resolent a diari i de forma eficient, les necessitats de finançament de moltes persones.

Més informació: www.comunidadescaf.org

>> Acció solidària contra l'atur (ASCA)



De caràcter fundacional i dedicada exclusivament a les funcions de finançament, ASCA és la pionera dels microcrèdits socials a Catalunya i una opció flexible de finançament per a moltes iniciatives que cerquen combatre la situació d'atur que tanta gent pateix en el nostre entorn.

ASCA es va crear l'any 1981 i compta amb un fons econòmic de solidaritat que fa servir per fer préstecs a persones sense feina que volen crear el seu lloc de treball o entitats socials que tenen nous projectes que creen ocupació. Fa préstecs sense interès a partir d'un fons rotatori sempre orientat cap a la creació de nous llocs de treball i també fa ajuts puntuals, a fons perdut, per greus situacions vitals derivades de l'atur.

Més informació: www.acciosolidaria.cat

>> Oikocrèdit Catalunya



De caràcter associatiu, Oikocrèdit Catalunya agrupa totes les persones i entitats catalanes associades a la cooperativa Oikocredit Internacional. Oikocrèdit recull recursos en forma d'aportació al capital d'aquesta cooperativa i els destina principalment a finançar projectes que transformin la societat a països del Sud.

Oikocrèdit Internacional és una societat cooperativa internacional ecumènica. Fou creada el 1975 pel congrés Mundial d'esglésies i compta ara amb una seu central ubicada a Holanda i múltiples oficines regionals i associacions de suport, arreu del món.

Aquesta organització atorga crèdits a centenars d'organitzacions locals de països empobrits que normalment no poden accedir a crèdits de la banca tradicional. Dóna suport financer en forma de crèdits convencionals i de microcrèdits, per

al desenvolupament d'iniciatives productives que els interessats presenten a les diverses oficines que Oikocrèdit Internacional té.

Els projectes s'han d'adreçar al col·lectiu de persones més desfavorides, a fomentar la promoció de la dona dins de les organitzacions, a garantir el respecte pel medi ambient, i han de basar-se preferentment en una estructura cooperativa.

Més informació: www.oikocredit.cat

>> Coop 57



De caràcter participatiu, és una cooperativa de serveis financers orientada a promoure la intercooperació i a satisfer les necessitats financeres de l'economia social i solidària. Destina els recursos propis a donar préstecs a projectes d'economia social que promoguin l'ocupació, fomentin el cooperativisme, l'associacionisme i la solidaritat en general, i promoguin la sostenibilitat sobre la base de principis ètics i solidaris.

Els recursos propis de Coop 57 provenen de dues fonts principals:

>> Aportacions de les entitats sòcies (cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats de l'economia social).

>> Aportacions dels socis i sòcies col·laboradors/es (persones físiques que volen que els seus estalvis es gestionin en coherència amb les seves inquietuds ètiques i socials).

El Coop 57 centra la seva activitat en dirigir tot el capital social recollit cap al finançament d'iniciatives de les entitats sòcies. Gràcies al fet de no treballar en el marc de la banca regulada pot oferir finançament a institucions que la banca regulada té més dificultats per finançar i pot oferir temps de resposta molt àgils.

Més informació: www.coop57.coop

>> Triodos Bank

Triodos  Bank

De formulació mercantil però sota el control d'una fundació que en va ser l'impulsora, Triodos Bank ofereix un ampli ventall de serveis bancaris i dirigeix els recursos captats en tres direccions: cultura, acció social i medi ambient, amb una gran presència en l'impuls de les energies renovables.

Aquest banc ètic d'origen holandès va obrir la seva primera oficina comercial a Barcelona l'any 2006 i des d'aleshores ha anat ampliant el ventall de productes al nostre abast.

Triodos Bank ofereix comptes corrents i una àmplia gamma de productes d'estalvi i finançament. Per altra banda també capta recursos propis en forma de certificats de capital social.

Més informació: www.triodos.es

>> Projecte Fiare

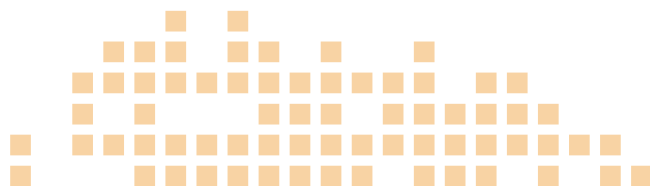
Fiare 

De caràcter participatiu, el Projecte Fiare ofereix serveis bancaris com a agent de la Banca Popolare Etica i aglutina cada dia més persones i entitats en la consolidació d'un projecte de banca ètica, ciutadana i cooperativa. Els recursos captats els destina cap a projectes que transformin positivament la societat, especialment en els àmbits de la inserció laboral, el cooperativisme i el comerç just.

Aquest banc ètic, impulsat inicialment per la Fundació Fiare, va obrir la seva primera oficina a Barcelona l'any 2008 i des d'aleshores ha anat ampliant el ventall de productes al nostre abast i la seva base social a Catalunya.

Fiare ofereix comptes corrents per a entitats i productes d'estalvi i finançament. Per altra banda, totes les persones i entitats que vulguin també se'n poden fer sòcies i aportar-hi capital social.

Més informació: www.projectefiare.cat



Des de la perspectiva de la creació d'un Sistema de Finances Ètiques és significatiu veure com Coop57, Oikocredit, Fiare, l'Associació de les CAF i Acció Solidària contra l'Atur tenen diferents espais de relació formal i mecanismes de col·laboració establerts entre elles. D'aquesta manera miren de donar una resposta coordinada a les diferents demandes socials en l'àmbit de les finances ètiques. Amb aquesta coordinació per exemple es pot donar resposta tant a una persona que necessita un microcrèdit com a una persona que vol que els seus estalvis s'inverteixin a projectes de cooperació al Sud, es pot donar un préstec a una cooperativa viable però sense garanties reals o un crèdit hipotecari a una empresa que es planteja l'adquisició d'un immoble per tirar endavant una activitat econòmica dirigida a col·lectius vulnerables.

Des de l'any 2008, el sistema de finances ètiques compta amb el segell d'Assegurança Ètica i Solidària: l'Ethsi.

L'EthSI és el primer segell europeu de qualitat i gestió ètica i solidària per al món de les assegurances. Es tracta d'un distintiu que garanteix la qualitat de determinats aspectes de la gestió que fan les companyies asseguradores, els brokers d'assegurances, els corredors i les corredories, ja que avalua si s'ajusten a un comportament ètic, tant en l'organització com en els productes que ofereixen i en les seves inversions, en base als criteris que més endavant es detallen.

L'EthSI vols donar transparència al mercat de les assegurances i així facilitar als usuaris una eina per escollir el producte que més s'ajusti als seus valors en funció uns paràmetres objectius.

Per obtenir l'EthSI, els productes de l'entitat asseguradora que es vol certificar han de garantir tres criteris:

- >> Foment de la sostenibilitat social
- >> Transparència
- >> Foment de la sostenibilitat ambiental

Podeu consultar les companyies i corredories registrades així com els productes certificats i obtenir més informació a: www.ethsi.net

11 Quines finances ètiques hi ha a nivell internacional?

Hi ha força iniciatives financeres arreu del món que es regeixen pels principis ètics; fruit de l'heterogeneïtat de realitats a les que donen servei aquestes entitats, les seves característiques són molt diverses. Aquest és un document que només vol introduir-te en el món de les finances ètiques i, per això, només farem algunes pinzellades sobre el panorama internacional.

Un dels primers bancs que es va constituir va ser el **Cooperative Bank** creat al Regne Unit, l'any 1844, com una cooperativa de consum que va anar evolucionant fins a oferir serveis bancaris a clients individuals. El Cooperative Bank va ser un dels primers bancs a treballar amb una política ètica pública.

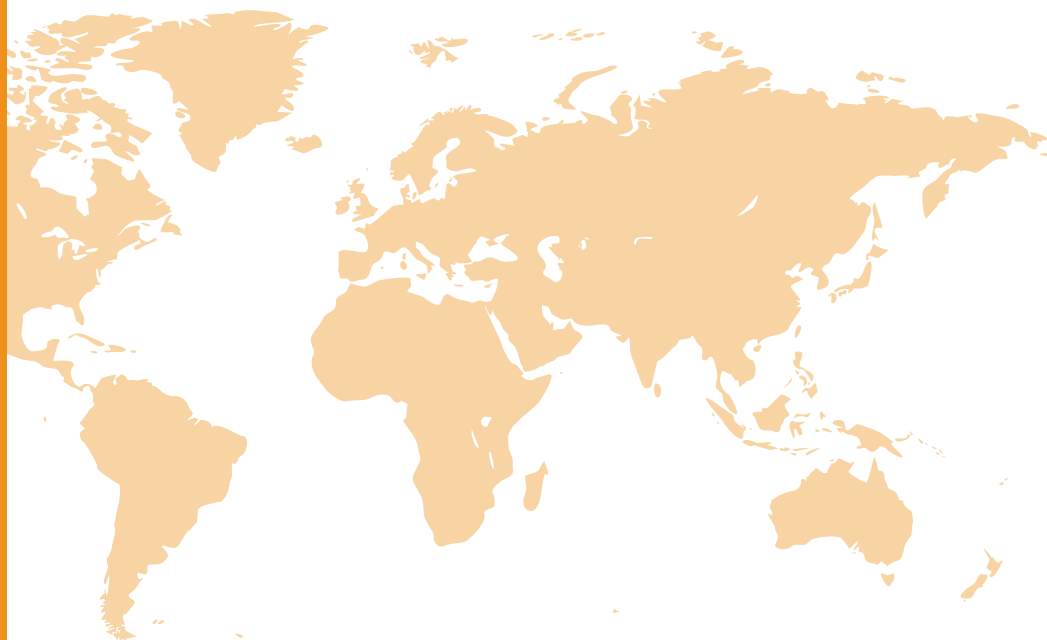
El **Triodos Bank** es va crear el 1971 a Holanda i en l'actualitat té presència també a Bèlgica, Anglaterra, Alemanya i Espanya. L'activitat de Triodos Bank s'orienta cap a tres àmbits: social, cultura i medi ambient, essent la promoció de les energies renovables el seu camp principal d'inversió. Ells mateixos es defineixen com a banca ètica i sostenible.

La **Banca Popolare Etica** va néixer a Itàlia l'any 1995 i ha esdevingut un referent de banca ètica i cooperativa per a algunes iniciatives de finances ètiques arreu del món. També a casa nostra. Els seus promotors són un conjunt amplíssim d'organitzacions del tercer sector i l'economia social italiana i també dirigeix els seus esforços principalment en aquesta direcció.

Un altre referent bàsic de les finances ètiques és l'anomenat Bancs dels Pobres, el **Grameen Bank**, fundat a Bangladesh el 1983 pel professor d'economia Mohamed Yunus que va rebre el Nobel de la Pau l'any 2007. La seva principal activitat són els microcrèdits i ha aconseguit consolidar-se com una referència a nivell mundial de com les finances poden seguir criteris diferents als habituals i esdevenir un instrument de transformació social.

Aquí mencionem pocs exemples tot i que n'existeixen molts més que permeten corroborar com les finances ètiques es van consolidant i esdevenen una alternativa per a milers de persones que volen que els seus diners financin activitats coherents amb els seus valors.

Per altra banda, una mostra d'aquest dinamisme són les estructures internacionals que consoliden la xarxa de finances ètiques. A Europa les principals són la Federació Europea de Banques Ètiques i Alternatives www.febea.org i l'Associació Internacional d'Inversors en Economia Social www.inaise.org. Aquestes xarxes, a més de teixir ponts entre entitats i consolidar-ne la seva capacitat de representació i incidència, també serveixen per crear instruments com un fons de garantia mútua i un fons d'inversió a França gestionats pel Crèdit Coopératif o un empresa inversora anomenada SEFEA gestionada per Banca Popolare Etica.



12 Una conclusió i una crida a l'acció

Les finances ètiques ja han aconseguit fer-se un lloc en el nostre mapa bancari. Darrera d'aquesta consolidació però, hi ha molts anys i molta feina, i un gran nombre de persones i organitzacions que han apostat decididament per arribar a tenir les opcions que avui trobem al nostre abast.

Tot i així, falta encara molt camí per recórrer i això no es pot fer sense persones i organitzacions que vulguin formar part d'aquesta ciutadania activa que no es conforma amb que les coses siguin com són i treballa per canviar-les. Les finances ètiques no són un fi en si mateixes. Són un instrument de transformació social que necessita de persones que el facin útil i l'emprin.

En la vesant positiva d'aquest època de crisi que vivim, trobem nombrosos exemples de com l'organització col·lectiva, la lluita quotidiana i l'acció ciutadana han conquerit petites victòries que obren camí cap a un canvi més profund del sistema. El moviment 15M, el creixement de l'economia social i solidària, els èxits de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH), o la proliferació de les cooperatives com a mètode d'organització econòmica en són només alguns casos que demostren que és possible canviar les coses.

La trajectòria de les finances ètiques, a casa nostra i arreu del món, confirma que es tracta d'eines potents de transformació de la societat que, alhora, ens conviden a canviar nosaltres mateixos. Tal com es proposa en la cita que obre aquest document "sóc, i perquè sóc, em torno part de...". Nosaltres i els nostres estalvis podem contribuir en aquesta transformació i no volem tancar aquest document sense proposar-te que passis a l'acció de la manera que et sembli més convenient i atractiva. Les finances ètiques ens necessiten i nosaltres necessitem les finances ètiques.

13 Per aprofundir una mica més

Alguns llibres i publicacions per aprofundir una mica més (n'hi ha moltes més):

ALEMANY, JORDI (2006), Les finances ètiques. Col·lecció Vull Saber. Editorial UOC, Barcelona.

ALSINA, O. (coord.) (2001), La banca ètica: molt més que diners, FETS, Barcelona. Editorial Icària, Barcelona.

CASTILLEJA, T i SABATER J. (Coord.) (2005), Finançament ètic i sostenibilitat, Guia d'Educació Ambiental. Núm. 27 Ajuntament de Barcelona. Secció de Serveis Urbans i Medi Ambient. Direcció de Programes Ambientals.

MELÉ CARTAÑÁ, JOAN ANTONI (2009), "Dinero y conciencia ¿A quién sirve mi dinero?". Plataforma editorial, Barcelona.

PEIRÓ, IRENE (2012), Busques una alternativa al teu banc? Preguntes i respostes sobre finances ètiques. Edicions Els Llums, Barcelona

RÍO PARACOLLS, NURIA del (2003), Rescata tu dinero: finanzas éticas y transformación social. Colección Talasa. Talasa Ediciones, Madrid.

TEIS, XAVI (2011), Cómo cambiar el mundo con tu dinero. Icària Editorial, Barcelona.

SASIA, Pedro Maria i de la Cruz, Cristina. (2008) Banca ética y ciudadanía, Colección estructuras y procesos. Editorial Trotta, Madrid.

Algunes webs per aprofundir una mica més (n'hi ha moltes més):

www.adie.org: Associació francesa pel dret a la iniciativa econòmica.

www.acciosolidaria.cat: Acció solidària contra l'atur.

www.bancaarmada.org: Campanya que denuncia les inversions en armament de

la bancs espanyola. Impulsada pel Centre Delàs de Justícia i Pau, l'ODG, SETEM i RETS.

www.bancaetica.cat: Web de finances ètiques impulsada per SETEM, FETS i Justícia i Pau

www.bancaetica.com: Banca Popolare Etica italiana.

www.banksecrets.eu: Web de denúncia d'algunes males pràctiques bancàries.

www.banktrack.org: Xarxa internacional que denuncia les males pràctiques de la banca convencional i en dibuixa el seu perfil ètic.

www.bas-info.ch: Banca alternativa suïssa.

www.centredelas.org: El Centre d'estudis per la pau JM Delàs, que forma part de Justícia i Pau, entre d'altres coses, dibuixa els vincles entre la banca espanyola i la indústria armamentística.

www.colonya.es: Colonya, Caixa de Pollença, a les Illes Balears.

www.coop57.coop: Cooperativa de serveis financers ètics i solidaris.

www.co-operativebank.co.uk: Cooperative Bank al Regne Unit.

www.credit-cooperatif.coop: Banca cooperativa de l'economia social francesa.

www.demanabancaetica.org: Una iniciativa per promoure la banca ètica a la universitat.

www.economiasolidaria.org: Portal d'Economia Solidària de REAS.

www.ethsi.net: Segell d'assegurances ètiques i solidàries.

www.european-microfinance.org/: Xarxa europea de microcrèdit.



www.febea.org: Federació Europea de Finances i Banques Ètiques i Alternatives.

www.fets.org: Associació que promou les finances ètiques a Catalunya i impulsa l'Observatori de les Finances Ètiques.

www.finanzaseticas.org: Web de finances ètiques impulsada per SETEM.

www.financite.be: Xarxa belga de finances alternatives.

www.finansol.org: Associació francesa de finances solidàries.

www.grameen.com: Grameen Bank, el banc dels pobres des de Bangladesh.

www.inaise.org: Associació internacional d'inversors en economia social.

www.neweconomics.org: New Economics Foundation, think and do tank del Regne Unit.

www.oikocredit.cat: Oikocrèdit Catalunya, associació catalana vinculada a Oikocredit Internacional.

www.projectefiare.cat: Projecte Fiare. Banca ètica, ciutadana i cooperativa a nivell estatal.

www.triodos.es: Triodos Bank. Banca ètica i sostenible a nivell estatal.

www.xes.cat: Xarxa d'Economia Solidària a Catalunya.

